

Türkü Yazıları/İki “Çanakkale İçinde Vurdular Beni”

◆ Ali İhsan Kekeç

Çanakkale içinde vurdular beni
Ölmeden mezara koydular beni
Oof.. gençliğim eyvah

Çanakkale içinde aynalı çarşı
Ana ben gidiyom düşmana karşı
Oof... gençliğim eyvah

Çanakkale içinde bir uzun selvi
Kimimiz nişanlı kimimiz evli
Oof... gençliğim eyvah

Çanakkale içinde bir dolu testi
Analar babalar mektubu kesti
Oof... gençliğim eyvah

Çanakkale üstünü duman бүрүdü
Onüçüncü fırka harbe yürüdü
Oof... gençliğim eyvah

Dünyada ölmeden önce kendi cenaze namazını kılan askerin türküsüdür bu. Düğüne gider gibi askere giden, bir güveyi gibi elleri kınalanarak sonucu mutlak bir ölüm (şehitlik) olan harbe gönderilen Türk askerinin türküsüdür bu.

Vatan sevgisini iman belleyen onun yolunda ölümü cana minnet bilen bir milletin hafızasında hiç silinmeyecek şekilde yerini alan destanın adıdır bu. Bu gün askerlik anılarını yaşamak isteyen her Türk evladı bu türküyü mırıldanır.

Biz bu türkülerle büyüdük. Bizim insanımız hem hüznlenmek hem de neşelenmek için söyler türkülerini. Hüzünden zevk alınır mı? Alınır mı? Çocukluğumda düğünlerde toplanan köy halkı oturduğu odalara sığmazdı bizler kapıdan, pencereden bakardık ne oluyor, kim ne söyleyecek diye.

Sıra türkülerini söylenirdi türkü söylemeyenlerle dalga geçilir bir anlamda hicvetmek için de o kişiler “Partala çalmak” diye tabir edilen taşlayıcı aşağılayıcı sözlerle hicvedilirdi.

Büyükler, köyün aksakallıları kim uzun ve yanık hava türünden bir türkü söylese onu över bu acılı türkülerini söylenmesini tercih ederlerdi ve bundan daha çok hoşlanırlardı. Toylarda toplantılarda türküler söylenir çuşa gelip hüznlenir, neşelenilirdi.

Dünyanın kaynaştığı, Anadolu ‘nun yangın yerine döndüğü zamanlardır. Ninni yerine savaş türkülerini büyüyenler bu devrin çocuklarıdır on sekiz yaşını doldurmadan cepheye giderler liselerin son sınıflarından eğitimi bırakıp Çanakkale savaşına katılan çocukların devri idi. O öğretim yılının sonunda diploma defterlerinin boş olup mezun vermeyen okulların ter-ü taze öğrencileridir.

Rahmetli büyük türkü ustası Muzaffer Sarısözen’in Kastamonu’lu İhsan Ozanoğlu’ndan derlediği bu Kastamonu türküsü zamanla Çanakkale türküsü oluvermiş, bütün bir milletin diline tesbih, gönlüne bir acı, bir hüznün yumağı olarak yerleşmiştir.

Çanakkale: Osmanlı’nın farklı coğrafyalarından gelerek Türk’ün dolayısıyla da İslam’ın beka savaşını verdiği ölüm kalım günü olan bu mücadele için gelen İslam askeri o zaman küçücük bir şehir olan Çanakkale’nin içinde bulunan bir dükkanın kapısında asılı aynayı gördü mü bilmem ama; o savaşta şehit versin vermesin her Türk ailesi bu Çanakkale türküsünü mutlaka dinleyip şehitleri yadetmiştir.

Türkü bizim hafızamızdır, gönlümüzdür, tarihimiz coğrafyamızdır, türkü bizim dilimizdir milletin adına ne de güzel yakışmıştır “Türk”, “Türkü” kelimeleri birbirlerine... Türk’e aittir, topyekün bir milletin adına mahsustur.

Türk kelimesinin önüne bir “ü” ekleyerek çıkmıştır ortaya. Türk’ün adına yakılarak yapııştırılmış türkü olmuştur. Yeri gelmiş ağıdımız olmuş, yeri gelmiş eğlencemiz. Gurbete giderken de, askere giderken de, önünde mukadder bir ölüm olan harbe giderken de türküler söylenmiş, kaçtıkları için hazmedilemeyip öldürülen iki sevgilinin hatırasına, yeri gelmiş kayınbabasının sözünün ağırlığını kaldıramayan gelinin kendini sulara atıp kaybolması-na yakılmış türkülerimiz de var bizim;

*Ayşemin yeşil sandığı
Günde elimin değdiği
Hiç aklımdan çıkmıyor
Kapılıp sele gittiği*

*Kara çadır eğmeyinen
Göğsü sedef düğmeyinen
İnsan kendin sele m'atar
Kayınbaba döğmeyinen*

*Aman Ayşem mor menevşem
Dağlar başı duman Ayşem
İndim Ürgüp çöllerine
Geleceğim güman Ayşem...*

Buna benzer bir örnek türkü daha katalım gelin dağarcımıza;

*Çaya da düştü tutamadım kolunu
Uzak giitti bilemedim yolunu
Kadir Mevlam layık görmüş ölümü
Akmayası çaylar nerelere çaldın Ümmü'mü...*

*Düğuncüsü kaya dibi dolaşır
Davulcusu koyun gibi meleşir
Kara haber köye çabuk ulaşır
Kuruyası çaylar nerelere kattın Ümmü'mü...*

*Kadı da geldi mahkemeler kuruldu
Gelin Ümmü'mün zabıtları görüldü
İfadesi müstantikten soruldu
Akmayası çaylar nerelere attın Ümmü'mü...*

Diye yine sele kapılıp giden bir başka gelinin yani gelin Ümmü'nün türküsü yakılmıştır ardından. yakılmış diyorum çünkü: insanı yakıp kavuran türküler yakılarak göğünerek gönlümüzü dağlayacak hale gelmiştir. Türküler bestelenmez, onlar Türk insanının gönlünden doğar dilden dile dolaşır sonunda mecrası bulur ve türkü olur. Türkünün sahibi bir kişi değildir o toplumun malı olmuştur anonimdir artık.

Türkü yakarı belli olan gönül insanları da yakatıkları türkü formundaki besteler zamanla insanımızın gönlünde mayalanarak türküye dönüşür milletin malı olur ve şöyle denilir;

“Hisarlı Ahmet’ten alınan bir Kütahya Türküsü”, “Muzaffer Sarısözen’in derlediği bir Kahraman maraş Türküsü” zaman gelir milletin malı olur.

Bugün Anadolu’nun mahzun ozanı Aşık Mahzunî Şerif’e, Bozkırın Tezenesi Neşet Ertaş’a ait bir türküyü dinlerseniz anonim bir türkünden ayırt edemezsiniz.

Neşet Ertaş’a sorarlar türküyü, oda; “Yanmadan türkü yakılmaz” der. Son noktayı koyar türkünden yana. Göğünen gönlünün acısını bir türkü ile külemeye çalışır bizim insanımız, yanmadan yakamaz ancak yanan gönlünün ateşini göz yaşıyla söndürmeye çalışır.

Türkülerimiz bir ağıdın hikayesidir, bir acının haykırışıdır, Anadolu’nun yanık bağrından yıldızlara uzanan bir avazdır.

Ey Anadolu’m... sen ne yüce bir beldesin ne karalı bir başın varmış. Bu kadar acıyı hangi coğrafya kaldırır ki? Sen bu acıların hepsini sinende bastırmış bir kutlu topraksın. Acılarla meşbu hale gelen senin toprağını sıkarsak şüheda fışkıracaktır elbette. Her mezar taşının altından bir acıklı hikayenin sahibi kemikler çıkacaktır. Çanakkale’den sonra İstiklal Harbi’nde de nice koçyiğitler uğurlanmışlar cepheye, nice Yanık Ömer’ler dönmüştür köyüne.

Gelin Ümmü’nün, Ayşe’nin hikâyesi gibi nice hikâyeler yazılmış, acılar gömülmüştür bu topraklara.

*Asker ettiler beni kıdemli çavuş
Uçun kuşlar uçun İzmir’e doğru*

Savaş göre göre, çarpışa çarpışa kıdemli çavuş olan nice yiğitler gönlündeki kuşları kendileri gibi İzmir’e doğru uzanıp düşmanın İzmir körfezine döküldükten sonra zafer haberini Anadolu’nun ücra köşelerine uçup götürsün diye bu türküyü dillerine dolamışlardır belki de.

Kim bilir...